

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง	: การศึกษาทางเลือกและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตรมหาวิทาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้วิจัย	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ เป็นตามวา
ปีที่จัดพิมพ์	: มิถุนายน 2561
แหล่งทุน	: ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยสถาบันจากมหาวิทาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบหลักสำหรับการประเมินความพร้อมและการวางโครงสร้างที่เหมาะสมในการบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการพัฒนาสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ (2) การวิเคราะห์ความต้องการสาขาวิชาใหม่ที่จะบรรจุไว้ในสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สำหรับการเปิดรับนักศึกษาในอนาคต และ (3) เพื่อกำหนดทางเลือกและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สำหรับการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันนั้น มีวิธีการดำเนินการศึกษาตามหลักการของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อยจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับกลุ่มวิชาสาธารณสุขศาสตร์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน โดยการใช้หลักการของ PESTEL และ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่มีผลต่อการพัฒนาสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยภายนอกที่วิเคราะห์จาก PESTEL Analysis ที่ควรนำมาวิเคราะห์ประกอบการวางแผนพัฒนาสำนักวิชาฯ ในอนาคตร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT Analysis ได้แก่ นโยบายด้านการศึกษาและด้านที่เกี่ยวข้องกับกรอบงานกลุ่มสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และแนวปฏิบัติตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง หากพิจารณาสภาพและแนวโน้มทางสังคมนั้นการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาประเทศอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพแรงงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ความหลากหลายของวัฒนธรรม ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ซึ่งกำลังคนด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจะเป็นที่ต้องการของประเทศและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการปรับตัวทางด้านองค์ความรู้และทักษะในกลุ่มผู้ใช้เทคโนโลยีให้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่วนประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนนั้นจัดเป็นความท้าทายที่ภาคส่วนต่างๆ จะนำมาปรับใช้กับองค์กรของตนเอง เช่น ในบริบทมหาวิทาลัยเองอาจเริ่มพิจารณาการผลิตบัณฑิตที่มีบทบาทโดยตรงต่อการช่วยขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ในปัจจุบัน

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าผลกระทบเชิงบวกของปัจจัยภายนอกดังกล่าวคือโอกาสที่เอื้อต่อการพัฒนาของมหาวิทาลัย ส่วนผลกระทบเชิงลบแสดงถึงข้อจำกัด อุปสรรค หรือภัยคุกคามต่อการพัฒนามหาวิทาลัยและการจัดตั้งสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ในส่วนของผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันด้วย SWOT Analysis นั้น

ผลการศึกษาจากการอภิปรายกลุ่มร่วมกับการสัมภาษณ์ได้ข้อสรุปว่า จุดแข็งและโอกาสที่สำคัญ ได้แก่ การมีระบบรวมบริการและประสานภารกิจของมหาวิทาลัย และนโยบายการศึกษาด้านสาธารณสุขศาสตร์ที่เปิดให้มีความหลากหลายในการเปิดหลักสูตร ส่วนจุดอ่อนและอุปสรรค ได้แก่ โครงสร้างการบริหารของกลุ่มสาขาวิชา

สาธารณสุขศาสตร์ที่อยู่ภายในสำนักวิชาแพทยศาสตร์ยังก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนและความเป็นนามธรรมของนโยบาย และความไม่เพียงพอของคณาจารย์ยังจัดเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

ในส่วนของการวิเคราะห์ความต้องการสาขาวิชาใหม่ที่จะบรรจุไว้ในสำนักวิชา สาธารณสุขศาสตร์ สำหรับการเปิดรับนักศึกษาในอนาคตนั้น ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณได้จากการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานประกอบการจำนวน 265 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 430 คน โดยให้เรียงลำดับความสำคัญของ 5 สาขาวิชาที่ควรเปิดสอนในสำนักวิชาใหม่ ได้แก่ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน โภชนาวิทยาและการกำหนดอาหาร สุขศึกษาและการสร้างเสริมสุขภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพและสาธารณสุข และการจัดการภัยพิบัติ ผลการศึกษา พบว่า สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนและสาขาโภชนาวิทยาและการกำหนดอาหารเป็นสาขาวิชาใหม่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเป็นอันดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ตามลำดับ จากนั้น ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มย่อยควบคู่กับการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 10 คน จากสถานประกอบการจำนวน 10 แห่งจากหน่วยงานโรงพยาบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานเอกชน และสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า แนวโน้มความต้องการอัตรากำลังคนในสาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ โภชนาวิทยาและการกำหนดอาหาร และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพและสาธารณสุข จะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยที่สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนอาจมีแนวโน้มความต้องการที่ลดลง ส่วนสาขาวิชาการจัดการภัยพิบัตินั้นอาจเหมาะสมกับการจัดอบรมในหลักสูตรระยะสั้นมากกว่าการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีสำหรับบริษัทในขณะนี้

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษานี้ สามารถสรุปได้ว่าทางเลือกและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ควรเริ่มจากการเพิ่มสาขาวิชาโภชนาวิทยาและการกำหนดอาหาร ในการเปิดสาขาวิชาใหม่ในระดับปริญญาตรีเป็นลำดับแรก โดยสาขาวิชานี้มีการบรรจุสาขาดังกล่าวไว้ใน มคอ.1 วิชาชีพสาธารณสุขศาสตร์แล้ว เมื่อพิจารณาร่วมกับบริบทที่วิเคราะห์ได้จาก PESTEL และ SWOT analysis ของกลุ่มวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และแนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านนี้ในอนาคตจะสามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศตามนโยบาย Thailand 4.0 และสำหรับสาขาวิชาใหม่ในอนาคตควรเปิดสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพและสาธารณสุข ซึ่งเป็นทางเลือกที่สองในการตอบสนองต่อการพัฒนางานทางด้านสาธารณสุขในยุคดิจิทัล โดยการแบ่งส่วนงานในสำนักวิชาใหม่ให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย